

บัญชีรายวันและบัญชีแยกประเภท

(JOURNAL AND LEDGER)

สาระสำคัญของประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชีระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พ.ศ. 2544

หมวด 1 ชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ ได้แก่

(1) บัญชีรายวัน

(ก) บัญชีเงินสด

(ข) บัญชีธนาคาร แยกเป็นแต่ละเลขที่บัญชีธนาคาร

(ค) บัญชีรายวันซื้อ

(ง) บัญชีรายวันขาย

(จ) บัญชีรายวันทั่วไป

สาระสำคัญของประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(2) บัญชีแยกประเภท

- (ก) บัญชีแยกประเภทสินทรัพย์ หนี้สินและทุน
- (ข) บัญชีแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย
- (ค) บัญชีแยกประเภทลูกหนี้
- (ง) บัญชีแยกประเภทเจ้าหนี้

(3) บัญชีสินค้า

(4) บัญชีรายวัน บัญชีแยกประเภทอื่น และบัญชีแยกประเภทย่อยอื่นตาม

ความจำเป็นแก่การทำบัญชีของธุรกิจ

สาระสำคัญของประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

หมวด 3

ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี ตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

(1) บัญชีรายวัน

(2) บัญชีแยกประเภท ต้องผ่านรายการจากบัญชีรายวัน

(3) บัญชีสินค้า

ในกรณีที่เป็นบัญชีตาม (2) และ (3) ซึ่งต้องมีการลงรายการยอดคงเหลือ

ต้องลงรายการยอดคงเหลือให้แล้วเสร็จภายใน

บัญชีรายวันขั้นต้น (Journal)

บัญชีรายวันขั้นต้น เป็นบัญชีที่บันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นตามลำดับเหตุการณ์ กล่าวได้ว่าบัญชีรายวันเป็นเสมือนสื่อกลางระหว่างรายการค้าและบัญชีแยกประเภท ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของบัญชีรายวันได้ 2 ประเภทดังนี้

1. รายวันเฉพาะ (Special Journals) คือ รายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกรายการเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะที่มักเกิดขึ้นซ้ำ ๆ และมีจำนวนรายการมากเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการวิเคราะห์และบันทึกรายการ ซึ่งได้แก่

1.1 บัญชีรายวันซื้อ

1.2 บัญชีรายวันขาย

1.3 บัญชีรายวันเงินสด

1. ตัวอย่างบัญชีรายวันซื้อ

วันเดือนปี	ใบกำกับสินค้า		เครดิตบัญชี เจ้าหนี้การค้า	เงื่อนไข การชำระเงิน	เลขที่บัญชี	จำนวนเงิน		
	เลขที่	วันที่				เครดิต เจ้าหนี้การค้า	เดบิต	
							ซื้อ	ภาษีซื้อ

2. ตัวอย่างบัญชีรายวันขาย

วันเดือนปี	เลขที่ ใบกำกับ สินค้า	เดบิต บัญชี ลูกหนี้การค้า	เงื่อนไข การชำระเงิน	เลขที่บัญชี	จำนวนเงิน		
					เดบิต ลูกหนี้การค้า	เครดิต	
						ขาย	ภาษีขาย

3. ตัวอย่างบัญชีรายวันเงินสดรับ

วันเดือนปี	อ้างอิง	รายการ	เดบิต		เครดิต			
			เงินสด	ธนาคาร	รายได้ขาย	รายได้ค่าบริการ	บัญชีอื่น	
							ชื่อบัญชี	จำนวนเงิน

4. ตัวอย่างบัญชีรายวันเงินสดจ่าย

วันเดือนปี	อ้างอิง	รายการ	เครดิต		เดบิต			
			เงินสด	ธนาคาร	เจ้าหนี้การค้า	เจ้าหนี้อื่น	บัญชีอื่น	
							ชื่อบัญชี	จำนวนเงิน

1. บัญชีรายวันเฉพาะ (ต่อ)

กิจการบางแห่งอาจใช้สมุดรายเฉพาะอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะ
และการดำเนินธุรกิจ เช่น

1.สมุดรายวันเงินสดย่อย

3.สมุดรายวันตัวเงินจ่าย

5.สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น

7.สมุดรายวันเบิกวัตถุดิบ

9.สมุดรายวันส่งคืน

2.สมุดรายวันโรงงาน

4.สมุดรายวันตัวเงินรับ

6.สมุดทะเบียนการโอนหุ้น

8.สมุดรายวันรับคืน

10.สมุดเงินเดือนและค่าแรง

ตัวอย่างสมุดรายวันเงินสดย่อย (PETTY CASH BOOK)

วันที่	เลขที่ ใบสำคัญ	รวมเงิน	ค่าพาหนะ	ค่าเครื่อง เขียน	ค่าใช้จ่าย เบ็ดเตล็ด	บัญชีอื่นๆ	
						ชื่อบัญชี	จำนวนเงิน
จำนวนเงินรวม							

2. บัญชีรายวันทั่วไป (General Journal) คือ บัญชีรายวันขั้นต้นที่ใช้บันทึกรายการค้าทั่ว ๆ ไปที่ไม่มีสมุดรายวันเฉพาะในการบันทึกบัญชี หรือกรณีที่กิจการไม่มีการจัดทำบัญชีรายวันเฉพาะ รายการค้าต่าง ๆ จะนำมาบันทึกในบัญชีรายวันทั่วไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างสมุดรายวันทั่วไป

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า.....

วันเดือนปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต

บัญชีแยกประเภท (Ledger)

บัญชีแยกประเภท คือ บัญชีที่ใช้บันทึกข้อมูลทางการเงินบัญชี โดยจะนำข้อมูลทางการเงินที่เหมือนกันมาจำแนกและจัดบันทึกไว้ในที่เดียวกันหรือหน้าเดียวกัน ซึ่งในแต่ละหน้าต้องมีการระบุชื่อบัญชีที่ต้องการบันทึกรวมทั้งเลขที่บัญชี

สมุดที่ใช้บันทึกบัญชีแยกประเภทเรียกว่า “สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป”

(General Ledger : G/L) รูปแบบของบัญชีแยกประเภทมี 2 รูปแบบได้แก่

1. บัญชีแยกประเภทแบบมาตรฐาน (Standard account form)
2. บัญชีแยกประเภทแบบแสดงยอดคงเหลือ (Balance account form)

ตัวอย่างบัญชีแยกประเภทแบบมาตรฐาน

"ชื่อบัญชี" (เลขที่บัญชี)

วันเดือนปี	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันเดือนปี	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต

ตัวอย่างบัญชีแยกประเภทแบบแสดงยอดคงเหลือ

"ชื่อบัญชี" (เลขที่บัญชี)

วันเดือนปี	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	เครดิต	ยอดคงเหลือ

บัญชีคุมยอดและบัญชีย่อย

บัญชีย่อย คือ กลุ่มของบัญชีที่มีลักษณะเดียวกัน หรือเกิดจากกิจกรรมเดียวกัน
บัญชีย่อย**มิใช่**บัญชีแยกประเภททั่วไป แต่เป็น**บัญชีประกอบรายละเอียดของบัญชีแยกประเภททั่วไป** ดังนั้นจึงนิยมเรียกบัญชีแยกประเภททั่วไปว่า “**บัญชีคุมยอด**”

ชื่อบัญชี เจ้าหนี้การค้า

เลขที่บัญชี 2100

วันเดือนปี	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันเดือนปี	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต
25+1				25+1			
มี.ค. 24	เงินสด	รว. 4	3,500	มี.ค. 14	ซื้อสินค้า	รว.3	3,500
				17	ซื้อสินค้า	รว.3	2,200
				18	ซื้อสินค้า	รว.4	5,000
				25	ซื้อสินค้า	รว.4	2,800
				31	ซื้อสินค้า	รว.4	5,800
			3,500		15,800		19,300

บัญชีคุมยอดและบัญชีย่อย

ชื่อบัญชี เจ้าหนี้-อุดมภักดิ์

เลขที่บัญชี 2101

วันเดือนปี	รายการ	ใบสำคัญ	เดบิต		วันเดือนปี	รายการ	ใบสำคัญ	เครดิต	
25+1					25+1				
มี.ค. 24	เงินสด	AP101	3,500		มี.ค. 14	ซื้อสินค้า	AP102	3,500	
					18	ซื้อสินค้า	AP104	5,000	
					25	ซื้อสินค้า	AP105	2,800	
			3,500			7,800		11,300	

ชื่อบัญชี เจ้าหนี้-กรรณก

เลขที่บัญชี 2102

วันเดือนปี	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต		วันเดือนปี	รายการ	ใบสำคัญ	เครดิต	
					25+1				
					มี.ค. 17	ซื้อสินค้า	AP103	2,200	
					31	ซื้อสินค้า	AP106	5,800	
								8,000	

ประโยชน์ของการใช้บัญชีคุมยอด

1. ทำให้ลดจำนวนรายการบัญชีในบัญชีแยกประเภทซึ่งจะทำให้งบทดลองสั้นลง
2. ทำให้การจัดทำงบการเงินประจำงวดทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น
3. ทำให้เกิดการแบ่งงาน คือ กำหนดให้พนักงานคนหนึ่งทำบัญชีคุมยอด อีกคนทำบัญชีย่อยซึ่งช่วยในการทำบัญชีให้เสร็จเร็วขึ้น และเป็นการสร้างระบบการควบคุมภายในที่ดี
4. สามารถตรวจสอบความผิดพลาดจากการบันทึกรายการ เนื่องจากยอดรวมจากบัญชีคุมยอด ต้องเท่ากับยอดรวมของบัญชีย่อยในการตรวจสอบยืนยันยอด

ตัวอย่างบัญชีสินค้าคงเหลือ

บัญชีสินค้า

ชื่อสินค้า

รหัสสินค้า

หน่วยนับ.....

ปริมาณจุดสั่งซื้อ

วัน เดือน ปี	รายการ	อ้างอิง	รายการรับ			รายการจ่าย			รายการคงเหลือ		
			ปริมาณ	@	จำนวนเงิน	ปริมาณ	@	จำนวนเงิน	ปริมาณ	@	จำนวนเงิน